ליקוטי עצות — מניעות

מְנִיעוֹת[א]. כָּל הַמְּנִיעוֹת שֶׁיֵּשׁ לָאָדָם, כֻּלָּם הֵם רַק בִּשְׁבִיל הַחֵשֶׁק, כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה לוֹ חֵשֶׁק יוֹתֵר לְהַדָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה שֶׁצָּרִיךְ לַעֲשׂוֹת. כִּי כֵּן דֶּרֶךְ הָאָדָם, שֶׁכָּל מַה שֶּׁמּוֹנְעִים אוֹתוֹ יוֹתֵר מֵאֵיזֶה דָּבָר הוּא חוֹשֵׁק בְּיוֹתֵר לַעֲשׂוֹתוֹ. וְעַל־כֵּן כְּשֶׁאִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת דָּבָר הַצָּרִיךְ לוֹ לִיחֻדּוּתוֹ, וּבִפְרָט כְּשֶׁצָּרִיךְ לַעֲשׂוֹת דָּבָר שֶׁכָּל יַחֻדּוּתוֹ תָּלוּי בָּזֶה, דְּהַיְנוּ לִנְסֹעַ לַצַּדִּיק הָאֱמֶת, אֲזַי נוֹתְנִין לוֹ מִלְּמַעְלָה חֵשֶׁק, וְהַחֵשֶׁק שֶׁנּוֹתְנִין לוֹ הוּא עַל יְדֵי הַמְּנִיעָה שֶׁמַּזְמִינִים לוֹ, כִּי עַל־יְדֵי הַמְּנִיעָה מִתְגַּבֵּר הַחֵשֶׁק כַּנַּ"ל. עַל־כֵּן יֵדַע הָאָדָם, שֶׁאֵין שׂוּם מְנִיעָה בָּעוֹלָם שֶׁלֹּא יוּכַל לְשַׁבְּרָהּ אִם יִרְצֶה, כִּי הַמְּנִיעָה הוּא רַק בִּשְׁבִיל הַחֵשֶׁק. וּכְשֶׁיִּהְיֶה לוֹ חֵשֶׁק וְרָצוֹן חָזָק וְכִסּוּפִין גְּדוֹלִים כָּרָאוּי לְזֶה הָעֵסֶק דִּקְדֻשָּׁה שֶׁצָּרִיךְ לַעֲשׂוֹת, בְּוַדַּאי יִזְכֶּה לְגָמְרוֹ וּלְהוֹצִיאוֹ מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל. כִּי הַמְּנִיעוֹת הֵם רַק בִּשְׁבִיל הִתְגַּבְּרוּת הַחֵשֶׁק כְּדֵי שֶׁעַל־יְדֵי זֶה דַּיְקָא יִזְכֶּה לְגָמְרוֹ כַּנַּ"ל: (לק"א סי' ס"ו אות ד')

[ב]. וְדַע, שֶׁכָּל מַה שֶּׁהַנֶּחְשָׁק גָּדוֹל בְּיוֹתֵר מַזְמִינִים לוֹ מְנִיעוֹת גְּדוֹלוֹת בְּיוֹתֵר, כְּדֵי שֶׁיִּתְגַּבֵּר הַחֵשֶׁק בְּיוֹתֵר. כִּי הַחֵשֶׁק הוּא כְּפִי הַמְּנִיעָה. וְעַל־כֵּן רָאוּי לָאָדָם לְהָבִין, כְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ מְנִיעוֹת גְּדוֹלוֹת מְאֹד מְאֹד לְהִתְקָרֵב לְהַצַּדִּיק, וְעוֹמְדִים וּמִשְׁתַּטְּחִים לְפָנָיו מְאֹד מִכָּל הַצְּדָדִים לְמֹנְעוֹ, מִזֶּה בְּעַצְמוֹ יֵדַע וְיָבִין עֹצֶם מַעֲלוֹת הַנֶּחְשָׁק, שֶׁמֵּחֲמַת זֶה הַמְּנִיעוֹת גְּדוֹלוֹת כָּל כָּךְ. כִּי עַל כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבִּקְדֻשָּׁה יֵשׁ מְנִיעוֹת רַבּוֹת, וּבִפְרָט כְּשֶׁרוֹצֶה לִנְסֹעַ לְצַדִּיקִים אֲמִתִּיִּים שֶׁבָּזֶה תָּלוּי הַכֹּל, אֲזַי בְּוַדַּאי מִתְגַּבְּרִים הַמְּנִיעוֹת בְּיוֹתֵר, אֲבָל יֵשׁ בְּחִינַת נְקֻדַּת הָאֱמֶת בֵּין הַצַּדִּיקִים, שֶׁכְּשֶׁרוֹצִים לְהִתְקָרֵב אֵלָיו, שֶׁבָּזֶה תָּלוּי הַכֹּל, אֲזַי מִתְפַּשְּׁטִים וּמִשְׁתַּטְּחִים הַמְּנִיעוֹת מְאֹד מְאֹד מִכָּל הַצְּדָדִים, וּמִזֶּה בְּעַצְמוֹ יָכוֹל לְהָבִין מַעֲלַת הַנֶּחְשָׁק כַּנַּ"ל. וְעַל־כֵּן צָרִיךְ לְהִתְגַּבֵּר שֶׁיִּהְיֶה לוֹ רָצוֹן וְחֵשֶׁק חָזָק מְאֹד כְּפִי מַעֲלוֹת הַנֶּחְשָׁק הַזֶּה, וְעַל־יְדֵי זֶה יִזְכֶּה לְשַׁבֵּר הַמְּנִיעוֹת וּלְהַגִּיעַ אֵלָיו. כִּי זֶה כְּלָל שֶׁאֵין שׂוּם מְנִיעָה בָּעוֹלָם שֶׁלֹּא יוּכַל הָאָדָם לְשַׁבְּרָהּ, רַק צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה הַחֵשֶׁק וְהָרָצוֹן חָזָק מְאֹד כְּפִי מַעֲלַת הַנֶּחְשָׁק וְכַנַּ"ל: (שם)

[ג]. גַּם אֵין רָאוּי לְהָאָדָם לִפְטֹר אֶת עַצְמוֹ, וְלִמְצֹא לְעַצְמוֹ תֵּרוּץ, לוֹמַר, מֵאַחַר שֶׁהוּא חָפֵץ וְחוֹשֵׁק לַעֲשׂוֹת הָעֵסֶק דִּקְדֻשָּׁה רַק שֶׁיֵּשׁ לוֹ מְנִיעָה וָאוֹנֶס, עַל־כֵּן יִהְיֶה נֶחְשָׁב לוֹ כְּאִלּוּ עֲשָׂאָהּ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַז"ל, חָשַׁב לַעֲשׂוֹת וְכוּ'. כִּי כָּל זֶה נֶאֱמַר רַק לְמִי שֶׁרוֹצֶה לָצֵאת בָּזֶה, אֲזַי יוֹצֵא בָּזֶה, כִּי מַה לוֹ לַעֲשׂוֹת, כִּי הֲלֹא יֵשׁ לוֹ אֹנֶס. אֲבָל מִי שֶׁאֵינוֹ רוֹצֶה לָצֵאת, רַק שֶׁהוּא רוֹצֶה הַמְּצָוָה אוֹ הַדָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה בְּעַצְמוֹ, אִם כֵּן מַה מּוֹעִיל לוֹ מַה שֶּׁמְּקַלִּין לוֹ שֶׁנֶּחְשָׁב כְּאִלּוּ עֲשָׂאָהּ, כִּי אֵינוֹ מְקֻרָּר דַּעְתּוֹ כְּלָל עִם הַ"כְּאִלּוּ", כִּי הוּא חָפֵץ וְתָאֵב וּמִתְגַּעְגֵּעַ מְאֹד לַעֲשׂוֹת הַמְּצָוָה בְּעַצְמָהּ וְלֹא לָצֵאת עִם הַ"כְּאִלּוּ". כִּי בֶּאֱמֶת רָאוּי לְאִישׁ הַיִּשְׂרְאֵלִי שֶׁיִּגְמֹר חֶפְצוֹ וּרְצוֹנוֹ בְּכָל דָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה וּלְהוֹצִיאוֹ מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל בִּשְׁלֵמוּת. וּמִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ חֵשֶׁק כָּזֶה, בְּוַדַּאי יִזְכֶּה לִגְמֹר וּלְהוֹצִיאוֹ מִכֹּחַ אֶל הַפֹּעַל וִישַׁבֵּר וִיבַטֵּל כָּל הַמְּנִיעוֹת וְהָאוֹנָסִים, כִּי כֻּלָּם לֹא בָּאוּ רַק בִּשְׁבִיל הַחֵשֶׁק כַּנַּ"ל. וּכְשֶׁיִּהְיֶה לוֹ חֵשֶׁק חָזָק כְּפִי מַעֲלוֹת הַנֶּחְשָׁק כַּנַּ"ל, בְּוַדַּאי יִזְכֶּה לִגְמֹר כָּל מַה שֶּׁיִּרְצֶה לַעֲשׂוֹת בָּעוֹלָם, אֵיזֶה דָּבָר שֶׁבִּקְדֻשָּׁה שֶׁיִּהְיֶה: (שם)

[ד]. מִי שֶׁהוּא הוֹלֵךְ בְּגַשְׁמִיּוּת כָּל יָמָיו וְאַחַר כָּךְ נִתְלַהֵב וְרוֹצֶה לֵילֵךְ בְּדַרְכֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אֲזַי מִדַּת הַדִּין מְקַטְרֵג עָלָיו וְאֵין מַנִּיחַ אוֹתוֹ לֵילֵךְ בְּדַרְכֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וּמַזְמִין לוֹ מְנִיעָה. וְהַכְּסִיל כְּשֶׁרוֹאֶה הַמְּנִיעוֹת, חוֹזֵר לַאֲחוֹרָיו. אֲבָל מִי שֶׁהוּא בַּר דַּעַת, הוּא מְקָרֵב אֶת עַצְמוֹ אָז דַּיְקָא לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כִּי הוּא מִסְתַּכֵּל וּמוֹצֵא בְּהַמְּנִיעָה בְּעַצְמָהּ הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ. כִּי בֶּאֱמֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּעַצְמוֹ נִסְתָּר בְּהַמְּנִיעָה הַזֹּאת: (לק"א סי' קט"ו)

[ה]. עַל־יְדֵי הַיְגִיעוֹת וְהַטְּרִחוֹת וּשְׁבִירַת מְנִיעוֹת שֶׁיֵּשׁ לְהָאָדָם בִּתְחִלַּת הַהִתְקָרְבוּת, כְּגוֹן שֶׁיֵּשׁ לוֹ מְנִיעוֹת מֵאָבִיו וְחוֹתְנוֹ וְאִשְׁתּוֹ וְכַיּוֹצֵא בָּהֶם שְׁאָרֵי מְנִיעוֹת, וְהוּא צָרִיךְ לְהִתְיַגֵּעַ לִטְרֹחַ וּלְהִתְחַזֵּק מְאֹד לְשַׁבְּרָם, עַל־יְדֵי זֶה הוּא עוֹשֶׂה כְּלִי לְקַבֵּל בְּתוֹכָהּ קְדֻשָּׁה וְטָהֳרָה אַחַר כָּךְ. וְכָל מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ יְגִיעוֹת וּטְרָחוֹת יוֹתֵר בִּתְחִלַּת הִתְקָרְבוּתוֹ, יֵשׁ לוֹ כְּלִי גָּדוֹל בְּיוֹתֵר לְקַבֵּל בְּתוֹכָהּ קְדֻשָּׁה וְטָהֳרָה. וְעַל־יְדֵי זֶה זוֹכֶה לְיִרְאָה וּלְהַמְשִׁיךְ כָּל הַהַשְׁפָּעוֹת טוֹבוֹת, וְזוֹכֶה לְהַשְׂלִים שְׁמָא קַדִּישָׁא, כִּי עִקַּר הַשְׁלֵמוּת עַל־יְדֵי הַיִּרְאָה: (לק"א סי' קפ"ה)

[ו]. כָּל הָרוֹצֶה לִכְנֹס בַּעֲבוֹדַת הַשֵּׁם בֶּאֱמֶת, אִי אֶפְשָׁר לוֹ לִכְנֹס כִּי אִם עַל־יְדֵי שֶׁיַּחְשֹׁב שֶׁאֵין בָּעוֹלָם כִּי אִם הוּא לְבַדּוֹ יְחִידִי בָּעוֹלָם. וְלֹא יִסְתַּכֵּל עַל שׁוּם אָדָם הַמּוֹנְעוֹ, כְּגוֹן אָבִיו וְאִמּוֹ אוֹ חוֹתְנוֹ וְאִשְׁתּוֹ וּבָנָיו וְכַיּוֹצֵא בָּהֶם, אוֹ הַמְּנִיעוֹת שֶׁיֵּשׁ מִשְּׁאָר בְּנֵי הָעוֹלָם הַמַּלְעִיגִים וּמְסִיתִים וּמוֹנְעִים מִן דֶּרֶךְ הָאֱמֶת. וְצָרִיךְ שֶׁלֹּא יָחוּשׁ וְלֹא יִסְתַּכֵּל עֲלֵיהֶם כְּלָל, רַק יִהְיֶה בִּבְחִינַת "אֶחָד הָיָה אַבְרָהָם", כְּאִלּוּ הוּא יְחִידִי בָּעוֹלָם: (השמטה בתחילת לק"ת)

[ז]. כָּל הַמְּנִיעוֹת שֶׁיֵּשׁ לָאָדָם מֵעֲבוֹדַת הַשֵּׁם, אַף עַל פִּי שֶׁנִּדְמֶה לְהָאָדָם שֶׁהַמְּנִיעָה שֶׁלּוֹ גְּדוֹלָה מְאֹד וְאִי אֶפְשָׁר לְשַׁבְּרָהּ, אֲבָל בֶּאֱמֶת אֵינוֹ כֵּן, כִּי אֵין אָדָם שֶׁיִּהְיֶה לוֹ מְנִיעָה שֶׁלֹּא יוּכַל לְשַׁבְּרָהּ אִם יִרְצֶה בֶּאֱמֶת. כִּי אֵין הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שׁוֹלֵחַ עַל שׁוּם אָדָם מְנִיעוֹת, רַק כְּפִי כֹּחוֹ וְיָכְלְתּוֹ שֶׁיּוּכַל לַעֲמֹד בָּהֶם, אִם יִרְצֶה לְהִתְגַּבֵּר עֲלֵיהֶם כָּרָאוּי. וְאִם יִסְתַּכֵּל הֵיטֵב, יוּכַל לְהָבִין שֶׁגַּם בְּהַמְּנִיעָה בְּעַצְמָהּ מְלֻבָּשׁ שֵׁם הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ (כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב לְעֵיל בְּאוֹת ד'). וְעַל־כֵּן בֶּאֱמֶת אֵין שׁוּם מְנִיעָה כְּלָל, כִּי כָּל הַמְּנִיעוֹת הֵם רַק בַּאֲחִיזַת עֵינַיִם: (לק"ת סי' מ"ו)

[ח]. הַמְּנִיעָה הַגְּדוֹלָה שֶׁבְּכָל הַמְּנִיעוֹת הוּא מְנִיעַת הַמֹּחַ, דְּהַיְנוּ כְּשֶׁלִּבּוֹ חָלוּק וְאֵינוֹ מֻשָּׁם לִבּוֹ וּמֹחוֹ הֵיטֵב לְהָבִין עַד הֵיכָן הַדָּבָר מַגִּיעַ. כְּגוֹן כְּשֶׁרוֹצֶה לִנְסֹעַ לְצַדִּיקֵי אֱמֶת וְיֵשׁ לוֹ מְנִיעוֹת רַבּוֹת, אִם מֹחוֹ וְלִבּוֹ חֲזָקִים בְּהָאֱמֶת שֶׁכָּל חִיּוּתוֹ וְהַשְׁאָרָתוֹ לָנֶצַח תָּלוּי בָּזֶה לוֹ וּלְדוֹרוֹתָיו וְכוּ', בְּוַדַּאי לֹא יִמָּנְעֵהוּ שׁוּם מוֹנֵעַ, וְאֵין כָּל הַמְּנִיעוֹת נֶחֱשָׁבִים לִכְלוּם כְּנֶגֶד זֶה. רַק עִקַּר הַמְּנִיעָה הוּא מְנִיעַת הַמֹּחַ, מַה שֶּׁאֵין מֹחוֹ חָזָק כָּל כָּךְ. וְכֵן אַפִּלּוּ כְּשֶׁזּוֹכֶה לָבוֹא לְהַצַּדִּיק הָאֱמֶת, וְעָבַר עַל כָּל הַמְּנִיעוֹת שֶׁהָיָה לוֹ מִלָּבוֹא אֵלָיו, כְּשֶׁקִּשֶּׁה לוֹ אֵיזֶה קֻשְׁיָא עָלָיו וְלִבּוֹ חָלַק מִמֶּנּוּ, זֹאת הַמְּנִיעָה הוּא גְּדוֹלָה מֵהַכֹּל. וְכֵן בִּתְפִלָּה שֶׁבַּתְּחִלָּה יֵשׁ לוֹ כַּמָּה מְנִיעוֹת עַל הַתְּפִלָּה, וְאַחַר כָּךְ כְּשֶׁעוֹבֵר עֲלֵיהֶם וּבָא לְהִתְפַּלֵּל, כְּשֶׁלִּבּוֹ עָקֹם וְנוֹפְלִים לוֹ קֻשְׁיוֹת עַל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ חַ"ו, זֹאת הַמְּנִיעָה הוּא גְּדוֹלָה מִכֻּלָּם. וְהַתְּקוּן לָזֶה כְּשֶׁקָּשֶׁה לוֹ קֻשְׁיָא עַל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אוֹ צַדִּיקֵי אֱמֶת, לִצְעֹק אֶל הַשֵּׁם בְּקוֹל חָזָק מִמַּעֲמַקֵּי הַלֵּב: (שם)

[ט]. הָעִקָּר הוּא לֵב חָזָק וְאַמִּיץ, וְאָז אֵין לוֹ שׁוּם מְנִיעָה. בִּפְרָט הַמְּנִיעוֹת בְּגַשְׁמִיּוּת, כְּגוֹן מֵחֲמַת מָמוֹן אוֹ שֶׁמּוֹנֵעַ אוֹתוֹ אִשְׁתּוֹ וּבָנָיו וְחוֹתְנוֹ אוֹ אָבִיו וְאִמּוֹ, מִכָּל שֶׁכֵּן שְׁאָר אֲנָשִׁים כְּשֶׁמּוֹנְעִים אוֹתוֹ עַל־יְדֵי דִּבְרֵיהֶם וְלֵיצָנוּת שֶׁלָּהֶם מִלְּהִתְקָרֵב אֶל הָאֱמֶת, הַכֹּל בָּטֵל וּמְבֻטָּל לְמִי שֶׁמִּתְחַזֵּק וּמְאַמֵּץ אֶת לִבּוֹ בְּהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ: (שם)

[י]. גַּם כְּשֶׁיֵּשׁ לְהָאָדָם לֵב אֵין שׁוּם מָקוֹם שֶׁיִּמָּנְעֵהוּ מֵעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְאֵין לוֹ שׁוּם הִתְנַצְּלוּת לוֹמַר שֶׁבְּמָקוֹם פְּלוֹנִי אִי אֶפְשָׁר לוֹ לַעֲסֹק בַּעֲבוֹדַת ה'. כִּי כְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ לֵב, כָּל הַמְּקוֹמוֹת שֶׁל כָּל הָעוֹלָם הֵם שֶׁלּוֹ: (לק"ת סי' נ"ו)

[יא]. בְּנֵי אָדָם יֵשׁ לָהֶם כֹּחַ לִמְנֹעַ וּלְהָסִית אֶת הָאָדָם לְרַחֲקוֹ מֵעֲבוֹדַת הַשֵּׁם הַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ וּמְצַדִּיקֵי אֱמֶת יוֹתֵר מִן הַיֵּצֶר הָרָע. עַל־כֵּן מִי שֶׁרוֹצֶה בֶּאֱמֶת לְהִתְקָרֵב אֶל הָאֱמֶת, צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה לוֹ הִתְחַזְּקוּת גָּדוֹל כְּנֶגֶד הַלֵּיצָנִים וְהַמְּסִיתִים וְהַמּוֹנְעִים וְאַל יִתְבַּיֵּשׁ מִפְּנֵי הַמַּלְעִיגִים כְּלָל. וְעַיֵּן עַזּוּת: (שיחות הר"ן סי' פ')